

M.A. (Applied Economics) (NEP Pattern) Semester-III
MANEPApp3 / APECO3006 - Elective - Demography

P. Pages : 2

Time : Three Hours

GUG/S/25/16047

Max. Marks : 80

-
- Notes : 1. All questions are compulsory.
2. All questions carry equal marks.

1. Explain the concept and nature of demography and discuss the importance of demographic study in the current perspective. **16**

OR

Discuss the population explosion and its consequences in Indian economy.

2. Explain Neo-Malthusianism population in detail. **16**

OR

Explain the theory of population transition in detail.

3. Answer **any two** question. **16**

- a) Explain the concept of fertility and factors affecting on fertility.
- b) Discuss in detail the factors contributing to mortality in the present context.
- c) Explain the concept of migration and discuss the factors that lead to migration.
- d) Explain the concept of urbanization and describe the factors that lead to urbanization.

4. Answer **any two** questions. **16**

- a) Discuss in detail the relationship between population and economic development.
- b) Explain the concept of environment. Discuss the effect of population on environment.
- c) Discuss the factors that lead to human poverty in the present context.
- d) Explain the relevance of family welfare programs in India.

5. Write short answers (all questions are compulsory). **16**

- a) Explain the importance of population education.
- b) Explain the concept of Karl Marx's theory of population.
- c) Explain the effects of rural to urban migration.
- d) Write a note on Human Development Index.

M.A. (Applied Economics) (NEP Pattern) Semester-III
MANEPApp3 / APECO3006 - Elective - Demography

Time : Three Hours

Max. Marks : 80

- सुचना :- 1. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

1. लोकसंख्याशास्त्राची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करून लोकसंख्याशास्त्राच्या अध्ययनाचे महत्व वर्तमान परिप्रेक्ष्यामध्ये विषद करा. 16

किंवा

लोकसंख्या स्फोट आणि त्याच्या परिणामाची भारतीय अर्थव्यवस्थेच्या संदर्भात चर्चा करा.

2. लोकसंख्येचा निओ-माल्थेयशियनवाद सविस्तर स्पष्ट करा. 16

किंवा

लोकसंख्येचा संक्रमण सिद्धांत सविस्तर स्पष्ट करा.

3. कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16

- अ) प्रजनन क्षमतेची संकल्पना व प्रजनन क्षमतेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
ब) मृत्युदराला कारणीभूत असलेल्या घटकांची वर्तमान परिवेशाच्या संदर्भात सविस्तर चर्चा करा.
क) स्थलांतरणाची संकल्पना स्पष्ट करून स्थलांतरणाला कारणीभूत असलेल्या घटकांची चर्चा करा.
ड) शहरीकरणाची संकल्पना स्पष्ट करून शहरीकरणाला कारणीभूत असलेले घटक विषद करा.

4. कोणतेही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16

- अ) लोकसंख्या आणि आर्थिक विकासामधील संबंधाची सविस्तर चर्चा करा.
ब) पर्यावरणाची संकल्पना स्पष्ट करून, लोकसंख्येमधील वाढीचा पर्यावरणावरील प्रभाव विषद करा.
क) मानवी दारीद्र्याला कारणीभूत असलेल्या घटकांची वर्तमान परिवेशामध्ये चर्चा करा.
ड) भारतातील कुटुंब कल्याण कार्यक्रमांची प्रासंगिकता विषद करा.

5. संक्षिप्त उत्तरे लिहा सर्व प्रश्न अनिवार्य 16

- अ) लोकसंख्या शिक्षणाचे महत्व स्पष्ट करा.
ब) कार्ल मार्क्सच्या लोकसंख्या सिद्धांताची संकल्पना स्पष्ट करा.
क) ग्रामिण भागातून शहरी भागाकडे होणाऱ्या स्थलांतरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.
ड) मानवी विकास निर्देशांक टीप लिहा.
